

Gašper Malej

Kratka proza

Samarkand

Praznina. Na papirju. Povsod. Vprašaš se: si zato, da zapolniš papir, da se izgubiš v praznino, kjer ni videti belih luči, kjer gorijo kresovi v mrtvaški tišini in se med mačjimi zenicami sprehajajo tujci? Stojiš na meji med zabrisanimi ogledali, ki že zdavnaj, že zdavnaj več ne odsevajo tvoje podobe, sploh pa to nisi ti, temveč nekakšen (tvoj?) izsev (eden izmed tisočev?) v očeh drugih. Prav imam, ker sovražim ogledala, kriva za to sovraštvo pa je marelična barva sončnih zahodov, spomin, ki bledi, spomin na vse, kar je nekoč obstajalo in še danes sproti izničujem kot bledo vsakdanjost staniolnega okusa, prepleteno z lažmi, med katerimi je ena največjih "deliva si svojo ljubezen." Kot puščica v ognju, kot žareča strelica sem ostal sam. Marco Polo, vzemi me s seboj, potovati želim v daljni Samarkand, kjer so kamele in obzorje škrlatno ugaša v puščavskem pesku, v mesto skrivnostnih zarotitev in palač divjih vladarjev, v nevidno mesto brez gospodarja, kjer neprestano sveti luč in ni civilizacija nič drugega kot spomin na napake, ki smo jih delali vsi, preden smo se vrnili tja, v kraj, kjer smo se rodili, kjer smo ubijali in dajali svoje telo na razpolago hotnicam, ki so na svojih telesih krasile naše obleke z biseri brezčasja. V njihovih posteljah smo iskali temo, ki je nismo poznali, saj so nas na dvoru vzgajali v razkošju, zunaj resničnega življenja. Zakaj se ne prižge luč, usuje nevihta nad vrvežem bazarja, kjer lončarji in tkalci izdelujejo podobe blede lune, edine gospodarice mesta? Na njihovih statvah in v glini se jim prikazujejo obrazi fantomov, varuhi časa, ki so ga pozabili in pozabljenega vgradili v svoje umetnine, ki jih prodajajo na sejnih. Že slišim zvok, žvenketanje kovancev, mamljivi vonj barantanja, vrišč kokoši in gosi, preklinjanje goničev kamel in tiho strast preprogarjev, ogenj, ki jim žari v očeh, kot da bi iz svoje zavesti izkopal posebno drage kamne in jih vpletli v svoje mojstrovine. Glej, ženske se vračajo s trga in se ustavljajo pri prodajalcih biserov in srebrnega nakita. Kupovale so ovčetano, sočivje in začimbe za večerjo svojim možem, ki se bodo zvečer vrnili z lova oziroma iz vojne z drugim plemenom. V očeh se je bojevnikom bleščalo pravično sonce, na ščitih se jim je lesketal zlati orel, ko so na svoji zvezdni poti oddirjali v noč na temnih, hitrih konjih. Ni jih bilo strah panterjev in levov, teh pogumnih konjenikov, ki so drveli v temo, proti

sončnemu vzhodu, onstran katerega jih je čakala slava. Sredi trga, med trgovci z opijem in dišavami, je stala enooka beračica in prosila milosti. Nihče, nihče se ni zmenil zanjo. Sonce je izgubljalo svoj boj z oblaki, nad mestom je zavladovala tema. Po kotih zaprašenih četrti so se stiskali otroci, na domovih so začeli prižigati oljenke in veter je divje lopotal ob skrivnostne strehe. Vladar je ob soju sveč počival pri svoji najljubši ženi, služinčad pa je čuječno stala v dolgih vrstah pod prestolom njune postelje in čakala, da jo bo osvetlila vsaj drobtinica z obložene mize njune ljubezni in z vsakim jokom, stiskom in krikom slasti se je ljudem zazdelo, da jih obdaja tista brezmejna, vseobsegajoča prelest, zaradi katere se je vredno boriti, tolči vsakdanji kruh s peščico dateljnov, pozabljati na sanje, ki so jih bili deležni že z rojstvom in jih niti smrt ni ugasila v njihovih dušah. Iskati se v vrhovih palm, ki so bogato obrodile, kot srca zvestih žena, ki so svojim junakom, zmagovalcem nad Tatari, nudile brezmejne sladkosti, medtem pa so temnooki otroci varno počivali v naročju noči, saj jih je ščitila ljubezen, ki je grozljive pošasti, katerih vampirski kriki so se razlegali po bližnjih dolinah, niso mogle prevpiti in utrniti njene zvezde v brezčasnost. V potihnjem mestu so se po ulicah klatili le še berači in čarovniki, astrologi, ki so v svojem nerazumljivem jeziku na astrolabijih odčitavali koordinate, na katerih bo Luna srečala Sonce in se z Marsom in Venero združila v veliki stellium. Jasnovidci in prerokovalci so pospravili kristalne krogle, ker jih za napoved prihodnosti niso več potrebovali. Prihodnost se jim je ponujala, sama, bleščeča in na dlani, prečiščena v ognju in oprana s solzami. Zvezde niso več tajile in minareti in stolpi in vodnjaki so zadihali v briljantni luči, ki je presvetlila srečno mesto Samarkand, mesto sanj in pozabljenja. Vsi so vedeli, da je ta luč večna, vendar si nikoli niso znali razložiti, s čim so si zaslužili milost tistega, ki jim jo je poslal.

na trgu

noge se plazijo po jetičnih stopnicah. šum smrek zatemnjuje jasna, prozorna ogledala, ki z vseh strani boljčijo v prostor. trg je prazen, neizmerno velik, vendar, kot bi bil obdan z nevidnimi, visokimi stenami. po stopnicah glodajo podgane. sredi trga je kletka. rešetke so jeklene. vlaga prodira v klet. na čelu je čutiti potne srage. mimoidoči pljuvajo, nekdo razbija čaše, meče kamne v ulične svetilke, nekdo drug žvižga ali preklinja državo. v kletki zaljubljeni par. mlado, vegasto dekle in brkat, črviv mladenič v zeleni srajci. občujeta, skoz rešetke ju gledajo opice. zares, smetarji pravijo, da so videli trope orangutanov, kako hlačajo po trgu in so priče nenavadnemu prizoru. v kotu kleti je zavržena lestev. pod omenjeno lestvijo je pred petimi urami stopil gospod b. (bianchi?); to seveda ne prinaša nesreče. gospod bianchi pije kavo v zakotnem bifeju, na trgu, seveda. po reki plujejo drobne jadrnice, otroci so seveda pridni modelarji. v izložbah se prašijo neuporabna okostja, po parku koraka godba na pihala in trobenta koračnice, marcie funebri, od katerih se tresejo zidovi. zidovi, ki so seveda zares pomembni. mladenič in dekle v kletki nimata več rok, nimata več nog in jeter.

veter odpihne starke z drogov javne razsvetljave. v klet se spuščajo tri gole cipe. zračni pritisk pada, pada, temperatura kljub pozni nočni uri raste. kletka stoji, jeklene dežne kaplje spirajo zaljubljenca, opice ploskajo, se morda praskajo. ugasnili so luč. ugasnili so vse luči. tudi v kleti vlada tema, čeprav je ena sveča še prižgana. tla se sesedajo. nešteto zidov, vsepovsod porisanih z grafiti, nešteto rešetk, nešteto opic, nikjer ljudi, v kaplji vode en sam človek. coitus interruptus?

za peonijo se pa nihče ne zmeni

v sobi z oknom, ki gleda na zakleto polje: osamljen z radiem na glas in žensko. spet piševa staro, že neštetokrat napisano zgodovino; vdihujeva ji nove pomene. ima mehke poljske ustnice, na njenih oblazinjenih prsih počiva skrivnostna skrinjica. pandora ne želi privzdigniti pokrova svoje posode; upanje mora namreč ostati shranjeno varno na njenem dnu. pod oknom pevec z lutnjo odčepi steklenico kokakole in začne zlivati mavričaste potoke tekočine po zidu. klohotanje ob opeko zmoti golobe. odfrlijo stran, prek polja. ženska gleda z okna, v roki drži drobno šivanko. pevec opazi sledove cenene šminke na njenih ustnicah, odvrže lutnjo, odide v neznano, prek polja. sledi mu s pogledom, preseneti jo moje vprašanje: in smisel življenja? po krajšem premolku: upanje v reinkarnacijo? ignorira. za trenutek se ji na obrazu zariše hlepeče pričakovanje, s krčevitim gibom si zabode šivanko v prst. priteče kapljica krvi, ki jo, končno potešen, s slastjo posesam. v kotu sobe usahne peonija, pa se zanjo nihče ne zmeni.

ona? jaz? rešetke?

preprosto je. v trenutku izrečeš, v plesnivosti koledarja začutiš večnost neke osebe. kriči iz tebe: ja, jaz sem tu, pravim ti, da ne poznam pravopisnih pravil, zato je tudi moje govorjenje nekam zmedeno, razumeš, živila sem v nekem drugem času, govorim svojo zgodbo, sama sem, krivi so drugi, ki niso razumeli, saj nisem morila, lahko mi verjamete, da nisem morila, poštena sem, večkrat spovedana, krščena, vse zakramente sem prejela, moji dokumenti so v redu, niti zenice me več ne srbijo, zakaj me torej obtožujete? obsodili ste me, vem, na mirovanje, nepremičnost, gnitje v ječi telesa, minljive oblike, ki dušo ovira pri prehodu v nekakšno lebdečnost, saj ste rekli tako, namenili ste mi kazen, ki jo zdaj vdano čakam, čeprav ne morem vedeti, ali bo dovolj bolelo, ali bom jokala in krvavela kot Tistipribitinakrižu, in bo skoz moja zrkla, členke in kolena, začela pritekati črna smolasta tekočina, ki me bo preplavila, in bom odrešena, in mi bo odpuščeno, ali bom obsojena, kruto in večno, ko še vedno ne bom vedela, česa me sploh krivijo, in niti tega, pred kom bi lahko pokleknila, poljubljala golo zemljo in umazanijo med njegovimi prsti, da bi mi kot usodo določil rešitev, čeprav še sam ne bo vedel, zakaj. rekel bo: tako je, usoda pač, in se usedel, sledi

aplavz iz sodne dvorane in posmehovanje rabljev na morišču, proces je končan, v premolku pa še vedno visi vprašanje: zakaj zaboga me ne obsodite, ko grešim, svoje zluknjano in neštetokrat prebodeno telo ponujam mnogim, tlačanom in gospodom, čisto mirno sem jim na razpolago, ko moje prsi prevrta črvasto rezilo in že zdavnaj usahle očesne votline zagrne črna, pravična tema.

poljub

ženska najprej izpljune umetno zobovje. dotlej negibna množica spolzkih moških teles se začne zlivati v ris njene postave. ustno votlino ji nenadoma poplavi poljub, ki se ob ironičnem nasmešku razprši v nešteto drobcev. obrazi drhtijo v grozeči neučakanosti. strašni angel se poigrava z drobci poljuba kot kockar. zamahne s krili, nenadno kretnjo odseva ubijajoča belina šip. nekaj drobtinic sladkastega zadaha zavijuga po zraku in obmiruje na masivni mizi v slogu francoskih vladarjev. panterji se poženejo na plen. njeni negibni zelenkasti diamanti se zastrme vanje, da zledenijo. kraljica vabljivo zakroži z bledikasto, stisnjeno pestjo. pogoltni spirale pogledov prosilcev se zvrtilijo v njeno orumenelo limonasto oprsje. pest se razpre in strese preostale mrvice mrzle strasti v mošnjo grbastega starčka, ki se groteskno krotoviči pred njo. režaje se ta, z roko na kljuki, ozre proti drugim, nerazpoznavnim; besni noži, vodeni od prostoru povsem tuje sile, poletijo in se zadrejo odhajajočemu v vrat, trebuh in ude. vrata se oblikujejo po podobi križa, iz arterij začne curljati zelenkasta kri, ki se sproti strjuje v grušč. ženska se skriva za roko, ki je pahljača; njeno nohtovje postane škrlaten zastor. v kotu brni kamera. zrak se bliskoma napolni z nevidnimi mrhovinarji; skrivnostno šuštenje njihovih kril utiša kapljanje atomov v eter. stanje črvice določenosti; odmev ponavlja lepljivo popevko, iztisnjeno iz sanjarij zrele rži. sredi kristaliziranja podobe se znajdeš po naključju, kot bi te prineslo na oblaku. vstopiš skozi okno, pristopiš k okameneli ženski in jo tiho objameš. morda čez noč izgorita v vrtincih blaznega poželenja.